

90. 74. lev. (1726. jún. 16.) = MKM, 152–155. A levélben Claude Fleury hatását mutatta ki Zsoldos Jenő A BIBLIA, A MIDRÁS ÉS A ZSIDÓ MIKES TÖRÖKORSZÁGI LEVELEIBEN. Bp., 1931. 33–34.; de maga is elismeri, hogy ez csak ihletadó lehetett, Mikes a kapottakat „*átszölte megjegyzéseivel, bíráló kijelentéseivel s szembeállította a maga felfogásával*” (34.). Érdemes figyelni a szöveg rejtett Márai-allúzióra is (vö. 66. j.-ben hiv. hely): Mikes mintha tényleg olvasta volna az olvasóit.
91. AZ ISZRAÉLITÁK SZOKÁSÁRÓL. MÖM, VI. Bp., 1988. 171.
92. Rákóczi figurizmusáról: Tüskés Gábor: II. RÁKÓCZI FERENC MEDITÁCIÓI. Id. kiad. 179–187.
93. 96. levél, 62. j.-ben id. h.
94. 164. lev. (1741. aug. 21.) = MKM, 296.
95. Uo.
96. L. az 1715. évi 7. és 9. törvényt. In: CORPUS JURIS HUNGARICI. 1657–1740. Id. kiad. 438., 441.
97. AZ HALOTTAS ÜNNEP (MIKES ÉNEKELHETTE VOLNA). In: KI LÁTOTT ENGEM? (1914.)
98. Szerb Antal: SZENCI MOLNÁR ALBERT LÁZAS ÉLETE. In: KÖNYVEKRŐL, ÍRÓKRŐL, 1922–1944. Szerk. Wágner Tibor, Bp. 138.
99. „*A magyar »honvágy«-ról beszél. Az indogermán nyelveken ez a lelkiállapot: fájdalom, betegség. Heimweh, homesickness, mal du pays... – mindig egyféle betegség. A magyar diszkrétén sóhajt egyet. Lehet, hogy a magyar – lélekben – még mindig nomád, nem egészen megtelepedett? Vágyik egy hon után; talán mert lelkiállapotában még most is – ezer év európai telepeesség után – nomád?*” Márai Sándor: NAPLÓ 1958–1967. Bp. [é. n.] 213.
100. Baránszky László: KOSZTOLÁNYI HÚGA. Pécs, 1998. 66.

Jeles András

„VAN NÉKEM TSINOS LEVELEZŐ MESTEREM...”

Sárközi Mártának

51. levél

Mint éhség verte vadak a téli erdőn meglépik, döfölik, szaggassák az iveges avart, hogy tán valami élést kapnának az rengetegbe, azonképpen kaparok én is az kéd levele után – bízvást, mert abba bécsukva az kéd pecsétje alatt ottan-ottan egy szikra életet tanálok mindenik ígében, midőn mifelénk az téli világ kopott holdja az egymást rontó, sívó árnyakat kíséri.

Lám, édes néném, mastan, a szorongattatások idején, minden tetemimben ízről-ízre érzem: enyésznek napjaim, mint a füst – az soltáros királ versével szólva –, és olyanná lettem, mint a bagoly a düledéken, tehát-tehát: kéd is elpártol elébb-utóbb töllem – mert a baj is csapatba jár, mint a varnyu –, iszen nyilván bétölt kéd kötésig az töllem vett spleenel, misantropiával, azmely aqua vita haszontalan köszvényre, sülyre, rhéumára, – az üdőnek bétöltésre azonba ez is megfelel... De lám, nincs itt esse igazul kitéve, én, édes néném, töredelmes szível ímé, megvallom: az Másik Levelezőtől rettegek, azkitől – ne tagadja el kéd! –, az konkurrens leveleit veszi, és lássa meg jól kéd, az ilyent én nem kártyás cigánnétól, bérlett spionytól, avagy cseléd szavából vettem, de csakis az magam szűzanya-meztelen Értelméből, azmely a minap is megrákván ha-

jamtól sarkamig szólott... de megfogom a szám, nem ér annyit egynéhány keresetlen ige, hogy az kommilfo megmocskolódjék.

Egyéberánt az fent mondott Értelem nem egészen makulátlan mégsem, tudniillik engem több ízbe balfácánnak nevezett, majd gúnyosan valami sulfuros savanyó vizekről (!) faggatott (?), ezen vízgyógyhelyeket vajon miféle népek látogassák, (!?) sokan-é vagy kevesen, netán egyetlen mellbeteg van-é rendelve mindenikhez (!!), (??!), tehát- tehát kibontakozott lassucskán, valamint az kinyíló legyező skáláján egy titkos jel, hogy az én Értelmem engem valamely példabeszéd labirintjába csalogat, azhonnan végre kikerülvén megértettem, hogy kéd, édes néném, bizonyosan más búdosóval is levelez, – szükségképpen, iszen édes nénémről – nagy városokat s messzi dominiumokat összevetve mondom – egyetlen egy van, s másfelől állnak feles számban az magamfajta szorongatott odulakók, az gyógyvizek köszvényessei – a példabeszéd nyelvén szólva. Ezek mind az kéd javas ígéire vágnak, nohát, közülök kell hogy az én megcsalattatásomra származzék elő valaki, egy Konkurens Levelező!

Lássá, édes néném, nem bánom, ha kevésé hűtelenkedik, – de szeressen, másképp, olyanná leszek, mint az elhagyott kaliba, de vizont ha reámnevet az kéd leveléből az édes kikelet, megújulok, mint itt a domboldalba az a kis mandolafa.

58. levél

Csak ámulok, édes néném, mint elbánik kéd az magánossággal, mint süldő leánka-korába – emlékszik tám – a szalmaportékás vigéccel, azki elsőbb csekél prédának, azféle zimmerfrajnak alitván kédet, nyálas csőrivel az kéd fejér nyakába ügyekezett, – utóbb hanyatt-homlok zúdult bé az ojevékát suhajtó zsidónéhó, látván s érezvén kédet eleveny szénnel az fogója végin a vigéc kaputján környes körül csingolódo szalmabábok elveszejtésére közeledni, mint azki bábnak, vigécnek, zsidónénak mártúrokat illető flambérozását magába elvégezte. (De az kéd szömei szinte mind parázslottak, nem felejtem!)

Nagy jót tenne vélem, ha megírná kéd az édes derüjének recipéjét – meglehetősen szükségem vagyon azféle.

Mindazáltal megbocsásson, ha az recipéről mindjárt szkepszissel nyilatkozok, nem hogy vérig bosszantsam kédet, de nevezetes okból: megtapasztaltam, hát hírdetem, – ha mint eretneket, máglyára visznek is miatta – miszerint asszon és férfiú, mint ég és föld, igen különbözök!

Csak lassan, ájjunk meg egy szóra, nem leckéztetni próbálom kédet, mint Kugler bácsi – ösmerősünk az elszaladott ifjúságból ú is –, azki leányos házaknál konyhai maradekéért, füstölni valóért, egyetmásért kathekizmust és szépírást gyakorlatoztatott, – napersze, a derdidaszt el ne hagyjam! – s a tanmenet során nyírkos kezeit ritualiter az aktuális Szeréna, Adél, Vilma valamely szembeötlő domborulata eránt kivetette, majd elfúló hangon reátért Potifárné tanulságos esetére, – sat.

De ne fecsegjünk, isz illő keretek között nyilván kéd is megemlékezik az oskola-mesterről, valamint azon differencia specifikákról, azkik az asszont, s az embert teszik.

Én tehát itt az kéd odafől megírt kitanulhatatlan derűjére tekintettel kategorice előhozom azon látásomat, miszerint az Teremtésben a mennyezet, a földgoló, a vizek, a fénes tsillagocskák s az lelkes állatok koronájaként – tisztesség ne essék! – előttünk áll az asszon, és punktum! Csak ennek utána következik a mindeneget környül nyaldosó Nix, s majd még ennek utána beszélgetünk az férjfiúról, azki mint pótlék, féregnyúlván, avagy azféle szolgálalacska említendő.

Nincs-é igazam, nénike, ha eziránt csak az kéd vékon tapasztalatját nézzük is? Mert ha az kéd leánka-korát illedelemből átugorgyuk, máris szömeink elejbe lebeg az komplett hitvesi garnitúra, miként cél-lövödébe hol-mi deróton járó, tsikorgó Tevehajcsár, Napoljon, Tzár Atyuska, meg a füttyös Szerecseny.

Bizon mondom, valóságos allegoria, spektakulum, célba-lövöde az kéd négy ízbe megújított hütsége: az linea elején láttatik mindjrást az állatdokter, azmint szijj-ustorral a leget habarja, szömeibe érszéknységnek homálos tüköre mutatkozik (valamint vágóhídon az barmok szemei: égre merevednek a vedérből), ezenközben sarokkal a taktot ottan-ottan kíméri, kacéron originál cigán románcot produkál, de hadjárjon, isz ezen töredéken álca nem fedezi bé a jámbornak elfacsarodott természetét. Tehát kéd sebesen megpattan e kötelékből, hogy maradék életét az érszéken szadista karjaiból egy fennen héjazó, maga-magát hírlelő apródcska tenor dalművész tagjaiba vesse. De itt se múlatja magát halálra, ezen dühös, hégemóniára ügyekvő, kicsin hang-tornászt – minthogy napvilágra jött, hogy őkelme ottan-ottan félre menvén az maga spermiumát jó egyepetyével nyalogatja s béalja – tehát ezen dalos Gurmant egy dali szakállos millionérra cseréli, ki míg szerencséből tartott, az emberiséget csak mint baromfiakat, avagy szklávoakat nevette (Duna-melleyéki gőz-fabrikáját például kontraktus szerint az benne sürgő-morgó maiszterek élősúlya avagy mázsája után vette meg), de szerencsés konstellációja elfordult körüle, – azúr vízében az égi csarnok – az derék nábob maga is elváltozott: orcái béomlottak, tagjai száradoztak, maga kedve nélkül suhajtozott, s csak húzta-vonta megutált tetemít, valamint a nehéz beteget, szavát gyengén, akadozva rakta ki, végezetül fősvenségibe, s az kenyér felöli aggodalomba fekáliájának össze-szededetésétől magát vissza nem foghatta, sőt, ezen szenvedémének szabad kiáradást engedvén, valóságos relikvia gyűtvé, fekália- s végtermék pecialistává avanszált, ki üngök-, öltönyök-, bundák helyén viaszkos barna csomagokba az maga szerzette undokságot – az exodus napját megírva a kopertára – el- s kihelelyezte, innét s túl sublód, szekreter, ládafija, katula nem maradt virgó a romladékony, mégis időknek emlékezetire szánt kollekciónól.

Nohát, a ganéológuson is túladván, ráakadt kéd végtére azon nevetős bohémra, akinek csak pünkösdi királyság adatott, s hogy mi híja, hibája avagy pecialitása volt a latornak, én nem kutattam, s kéd se emlegette, talám-talám ú lehetett volna a biztos kikötő, bizonsága a szerelemnek, ha nem lett volna, mint kéd suhajtvá emlegette: „füttyös Szerecseny”.

(Ímé, ezen fatális szerecseny szónál az üpszilon kacskaringóit hogy kitettem, kamorámba hirtelenséggel feketeség költözött, majd meg lassúdan ojjan reszkető világ, mint ha fakó lepéndek vergődnek a lámpa udvarán. Lám, a gyiertya lelke elélte mind a fényt író materiált, s halódék. Tudja kéd, hogy nincsen áram, petróval, s gyiertyával csinálunk fényt Szentpéteren. Ojvé, suhajtom tehát, mint az vétlen zsidóné, ki azonba nem a lángotkáltól, hanem az setéttől reszketek.)

Ojvé, isz csak belékaptam ezen kótácskamba is, a dallam csak vézna, erőtelen, az ütem botladoz, az invenció ködbe tévedt, éppen mint ezen miazmás délután, s már fölérzik, hogy ablakunk előtt a sebes sárkánt formázó szőlőlugas hol-mi szürkület-démonnal fog elébb-utóbb harcba keveredni.

Ideje hát, mint szénaforgatáskor ha polyvát, töreket vág szemeinkbe a szél, s plélavor hangon dörömböz valami az égbe, jó lesz ügyekezni, tető alá hordozni azt a kis egyet-másocskát, vagonkát bétakarni.

Jerünk, hordjuk halomba itt is, elsőbb hogy az kéd urainak garnitúráját nem csúfságból, hanem az kéznél fekvő példa miatt, magunk ijesztésre vettük elé, másodsor, hogy ebben is az kéd asszonyi erejét csodáljuk, végezetül hogy provokáljuk, mert igen áhiccuk az kéd csiklándó, édes gonoszsággal megírt replikáit, azkitől itt is, ott is megadja erősségeit, sáncait, s kegyetlen harci masináit az egyedülvalóság.

61. levél

...Azt ne gondolja, édes néném, miérthogy az innét hagyításnyira elfutó napokba – azokben komisz, lüderces cénákat rendelt nékem az élet – nemigen vitt írogatásra a kedvem, tehát meg sem is böcsüllöm kédet! Mert ha ilyent dajkál, hát tuggya meg azt, (vigyázzunk, mer itt vallomás lesz!) valamint az okos eb félremenvén, a csontocskát elkaparja, s idő múltán ottan-ottan reájár aztat csak érezni is, azonképpen örözgetem én tél és tavasz között minden tagjaimba kédet, isz látom a világba széjjel, az népek mint iparkodnak az örömré, szegínyek, s legtöbb az híves semmit kapja, mások ellenbe mintha nagy falka időközön köröszkül, nehéz szekulumokon s kalpákon át minden ősiük- s pereputtyukba hamiskodtak és gyilkoláztak volna, annak okáért az főderült szív édene helyett csak mozdíthatatlan bajt s bánatot tanálnak.

(Bezzeg ragyognak a professzionális latrok setéten, mint a skarabeus-férgecske! Lám, szagossak és hibátlanok!)

Tehát – úgy mondvá – az népek sűrűje, naggya ég-szín kedélyű asszon kollégát, társot, avagy felebarátot nem kapván, kell élődjön az szomorúságon, – nékem azonban, lássanak bár nincsteleennek, rejtegetett kincsem vagon. Tehát csak lassan, kenyéren és vízen élek, éledezek, gazdálkodva, nagy ravaszon – ne hányja a Gonosz történetből az mű kertünkbe magát.

Mert nem tudja kéd, reménylem, mely villanyos kezű inzsinyér Ókelme, mely igéző sipos, citerás, mizes tőr, erős varsa, fojtó labirinth! És az ő valója kitudhatatlan, azokben szovaink meg-meginognak, színük megmásul, értelmük eltéved, mint gyermekló az ingoványon.

Lássá kéd, véllem is mi esett: egy hajnalon, még virradta előtt jókor, valamicsudás zergést hallok, mint ha midőn azféle pléjet kalánnal küssé csattigatnak. „Ne bánts, gyerek, azon ártatlan fazekat!” – kiálték, de nem szólt vala az gyermek semmit is, mint-hogy jól aludt, az maga álmába szorgalmatoskodván, nem az enyémbé. De hogy nem csitul a zaj, nosza, mint ki garádicson megyen föllebb-föllebb, végre megébredtem, s szökvén az álomból, a fényre kiléptem, ide.

Annak utána ugrottam már frissen, látni szőrin, vaj nem-é valami horgaskezű munkálódik a kertbe a vékon hold alatt.

Az ajtót kicsukva csak a nagy, setét ebet látom, kissé eltátott, rekegő pofával, azkiből gyenge, ezüst nyál megyen alá, valamint a pókfonat, s ottan-ottan kattog és csetteng mint a libegő csapszeg, avagy az üres begrében bocsátott kalán. Nézem a pofáját, ezet mi lelte – hát egy elnyílt konzerv-dobozka híjába szorult be a nyelve nékie, a szabadásra nézvést tekéletes reméntelenséget produkálván.

Tudja kéd, ezen eb fölötte mohó s még az dögöt is kutatja, s ha megkapja, kikezdi. Ime tehát kénjába most a leget hörböli, kapdossa, s nyöszörg, iszen fűrészfogazat megyen az elnyílt pléh-tetőcskén cirklibe-karikába végestelen végig, s lám, a kénzó automatika, mindmegújra a villogó ebfogaknak ütődik.

Kérded, édes néném, hogy ez mire mén ki, mán megint mit akarok. Hát imé, csak aztot, hogy meglássa kéd vélem együttjáró képzeletével ezen alvadt cénát, mint egy elevent, és ítélje meg, ha ártatlan-é az följlmondott Sátán Kolléga mindezekbe, nem-é travesztiát avagy allegorico-comikát szerkesztett megint, elészólván az éhes ebet, szólván: „Eridj csak, hordozd, lássák meg ezen plé-mechanikát, mint-egy a szeretet-gépelyt! Minő passzentosan az torkodban vertem!”

Mit feleljünk néki, édes néném? Hadjárjon! Csak mü nézzük egymás arcát kedves indulattal, szömeink elmondják tán – híába az béomlott s fakó orcák – az maguk versét, Ókelmének penig vessük az porba: „...Megnézd a lábodnak kaptáját, ageb!”

63. levél

„Most, éppen most!” – így kiáltanék, ha kérdené, édes néném aztot, hogy mikor segeljen. Mert képzelje, azt suhajtám az álomba éppeg, hogy mely igen különös az ember vénségire, csak elébb s elébb megyen, – hát lássa, mindjást az lábom öregujján – tisztesség ne essék! – valami derék hímtag épül és emelkedik, azkit méltóképpen még el se csudálhatám, hát beszól valami szomszédos dimenzióból egy krumpli-zukkerforma némbér, hogy napszállatkor, aszongya, jószolgálati célzattal ne röstelljem a lakásán ütet fölkeresni – azzal meg-emelé csüs csebrit kristállos orcája eleibé, s látám, hogy a csőjéből langyos téj csepeg.

Most már, ennek utána hogyan lesz, édes? Csak orozva, gyanossan investigájjam-é valamit álmodok, képzelek, sőt, a magam gondolatját is – ha történetből ezféle ritka madár nálam kapirgál – főborzolt gerinccel, loppal közelitsem-é, valamint odafel a párkányon a macska a bádogot bévont körömmel, csikaratlan meglépi – cinkére, gurgyalagra, avvagy veresbogyre készítvén magát?

Lássa kéd, mely kedves a jó társaság! – isz aszerént ébredenek tagjainkba lassúdad érzékeink, s nevetlen elménk is ahho képest ügyekezik, szorgalmatoskodik, hogy vaj, mit áhít s remél tülle a szocietás.

Mer ha paraszttal leveleznék példáol, csak egyhangra, gorombán szóllanék, mint a daráló, de mivel – istennek hála! – **van nékem tsinos levelező mesterem**, hát szinte úgy

vagyok, mint a kölyökfecske, azki röpillést tanul: elhiszi, hogy ahhoz még a szél járása se kívántatik, csak az maga indulatja, a pusztá repesés. Mert szentigaz, hogy röpít az ösztön a kend röpte után.

Lám, elég csak a kérdést, mit odaföl kitettem („Most már ennek utána hogyan lesz, gyanossan investigájjam-é, valamit képzelek, sat.”) az édes néném fanyar egzisztenciájával, asszonyi tudományával összevetnem, támad máris a képzetembe enmagától egy avult hordócska, s amint támad, azon helyt lehull róla az abroncs, szertehull egyenként valamennyi donga, s kiütözik a komplett üresség, azmely rejtvénynek értelme maga-magából megnyílik, tudniillik hogy már ennek utána is csak az ösmert nótára forog a világ, minden alkotmányunk, míveink, s tetemeink szétesnek, mint az avult hordó, s a valami helyén megbízhatóan a semmi lesz, avagy – azmint abból a setétből az kéd édesen zengő szavait kihallom – az halálba, testvér, meglásd, kételenségből magad leszel, egyebekbe tán meglesz a segítség!

Tudja meg, édesem, ha még nem tudná, hogy az árva, magános férjfiú – azkinek szószólója s képe-viselője egybe-másba magam is lehetnék – semmi tudománra, avagy okosságra szívébe oly buzgón nem figyelmez, hanem az ringató asszonyi vígasztalásra, arra neszez, s elnyugoszik lelke annak dúdoló szavától, megértvén, hogy az rengető bölcső s az ingatlan koporsó: ugyanaz, s ezen semmi értelemmel meg nem hágható leckét az kéd árva mosolyára abszolváljuk!

Ügyekeztem, ambicionáltam volna még egy s más nyaválákról (foghúzásról, karmáról s az üdőnek trufáiról) panaszkodnom kédnek, de már hogy eddig jutottam az édes nénémmel való társalkodásba, lássa, meg is csöndesedtem, s -békéltem a Teremtés méhibe gyugott dög avagy kovász, más szóval a Gonosz létele és munkálódása fölött való zavaromba. (Mint az életfogytos prizonyér bótos cellája setétségibe – azki kesken, mint a velencei függélyes koporsók –, ha midőn kikeleti Narcissus illatját érezi, s közbe-közbe holmi kis cselédnek göcögő nevetésit. Kegyed azon illat, s tejjes személye a nevetés, azki a melankhóliától éngem elijesztett.)

Hanem ha azótától, hogy az kéd utolsó levelét vettem, naponta egy versre megjárnam föl- s alá az ágác pádimentomot, derekam már az földbe riszálna, – hát ne röstellje kéd, vessen egy-két szót csak fog hegyiről ide a háta mögé!

66. levél

„Láttytuk, feleim, mik vagyunk!” – szokta volt horgos ujjait fenítőleg billegetve, szemöldje komor szárnyait – mint solymász a madarát – reáeriszta szavallani szolemnitások alkalmatosságival az hóstati tiszteletes.

Hát láttytuk, édes néném, hogyne látnánk, igaz-e?

Csakhogy, könyörgök, böcsületes válasz-é az, amint a vers tova megyen, aszondja: „Por és homu vagyunk” (!?)

Iszen ilyen okossággal mondjuk rá, hogy az világot hévítő Napocska – pusztá híves balta, avagy siket kő sat!

Lám, eszében vehetné a Tiszteletes Úr, ha ozsonnya után az édes szavú nagy hárs alatt a méhes zsongási közt meditálván, egy cseppet ódalba üti a szorgalmatosság, hogy: azholott a kérdés eléáll, mingyárást elevenybe vág, nem ám gólembe, balsamos Múmiába, annak okáért e meta-phisikai tsumócska mindenkor valamicsodás lelkes elevennyel vagyon össze pántlikázva, amely frigyét elszakasztván, végre maga a kérdés léssen: „por és homu”. (De megfogom a számat, mert úgy vagyon, édes néném, hogy itt-amott fennen hányják-vetik magok némely kétlábú tollatlanok, azkik bévül – ha megbontanád – csak mindössze gyengén füstölve porzanának, valóba, sodomai gránátalma formán.)

Mindazáltal tám, a nagyját nézve, por avagy hamu mégse volnánk, ezeránt ide lejjebb egy esetet is eléadok, hogy az kéd fejecskéje, édes néném, a kredenc-sarokra oda ne koppanjon az álmos, böcseletbeni unalomtól. Annak okáért innét tova az vastagabb húroktól a szoprán felé kaparásszunk, bátor esse lesz presto, vivace.

Tudja kéd, műfelénk, itt, a félkaréba megmocsolt ülődeckát formázó Kárpátok között Boldogasszon havakor volna az télnek tejjes, szép úrfikora. Ihol, mastan már primulák, tőzikék láttatnak ottan-ottan a pucér sár közt, kicsin ingecskéit nyitogassa a mandola rügy, úkelme, Zord tekintetes mégis visszajár, főkóborolja, gázolja kerteinkeket, uraskodik a más birtokán. Bezzeg a maga jószágin mindent úzött, hogynem mit illenék: Szent Andrástól híg, vizes ködök, havak estek, sok szélvész gyűhődött, sárvizek megdagadtak, ágyakon túlkeltek, és – magam nem láttam, egy zsrnál hirlelé – bölcsőket, koporsókat ringattak, egymáshoz ütöttek, a sívó jószág ház- és szobabéli holmin lebegett, háborított vének – élni szégyellvén – erővel a mérges vízbe búttak.

Jött aztán bohó Martius szigorú hideggel: rítottak az ebek, erdőbéli vadak összebékülvén, a porták elejébe emberarccal kérni gyülekeztek, s a föld is döngve, dördülve ottan-ottan el-hasadott.

Ezekből meglássa, édes néném, miként a légebe függő tsillagok, planéták egy a mással eljegyezve a megírt táncot ropják az Ítéletig, azonképpen münk is, kisdedek, megösmérjük sorsunk az üvékkel összeveköttve lenni.

Mert hogy ez világ régi szép rendiből ottan-ottan kifeslik, mutassák ezen elfordult, hermafrodita évszakok, a sebes bial módján körbenjáró, egymást fölkóborló, vérző, gyilkoló, fájdalomban toroktátván kiáltozó – mégsem irgalmas – szegén emberek.

Látta-e, nem-e, édes néném a Kék fényt? Valami kőmies beszélt, nyekergett a tévébe tegnap, azki ügyefogyott két kis cselédjét az mondott hidegbe öltözetlen, étlen, valami dirib-darab pokrócokkal bécsinált ablakú, fűtetlen házba hátrahatta, ú maga az aszszonnal kólázni ment. (Még a piszkukból se vakará ki a két gyiermeket.)

Ezen nyomorú kőmies pedig mondá: „Miérthogy a Törvének hatalmára adott a szerencse, nem tagadom, a fiúcska az rácsok közzé, külön elrekesztve volt, isz éccaka mind hánta-verte magát, s virrattáig sikongott vala, úgyszolva... Annak előtte, hogy menénk ki a házból a hamuszín estvébe, én a kályhát megraktam, tessék elhinni, hogyne, isz hideg üdő volt, megraktam, csak úgy zúgott, és adtam egy puszit a küssebbnek, kérem, és az öreget meg is simítottam. Mikoron én megsimítottam, a vergődést elhatta, reám teküntvén szólott valamit, de csak ahogy szokta, hebegeve.”

...Azt teccik kérdezni, enni adtunk-e, enni akkor nem adtunk nékiek, magunknak se volt ama napra.

Amidőn a pusztit adtam, nem mutatta az, hogy valami baja volna, csak gagyarászott, mint aféle vesztes, ugyi repesett.

Mastan csak vékonyan hugyozva jön eszembe azmik történetből rajtunk estek... tetszik, mintha disznó-hólyagba volna bécsinálva, ugyi homályos az a nap. Elég az, rémlik, hogy Mézesék konyháján mulatánk az üdőt, ekkis rumpuncsos kóla mellett, a tűz ábráit csudálva.

(Kihez, édes néném, vedd példának az selem-fabrikáló férget, azki avult bőriből kifordulván, angyszabású lepéndeknek öltözik. Azonba ezek itt italozván nem nyilalltak a gránátposztó-színű égbe, tehát megtértek az rothadozó héjba.)

„Nem tudom, mi lelt, hogy eszembe vöttem, öreg este vala immár, s az két kis cselédet nem kínálá senki is, hogy mártson az étekben, annak okáért inunk szakadva érkezénk haza, bémenvén látám, hogy az elrekesztett gyiermek alszik, de a küsebb gyanos vala. Mondám az asszonymak, lásd meg, mi lelte, mert az orrán s a csöpp szája végibe fejejr hab vala, kisedd hólyagos gyöngyök, menj bé, mondom a feleségemnek, basszam a lelked gyökerit, te szalonnád ez, semmi lelket nem sejtke benne.”

Eztán néminemű vallást az asszony is tett, hogy az ember a kinyeret az gyermektől ottan-ottan elkapdosá, és magának se volt maradása tülle, mert többszer az álomból szökvén a mondott kőmies midjárast az arcába hága, s níha orrából-füléből az vér jár vala. Végre az asszon így menté magát: „Azon éccaka jöve hozzám az Arch angyal rossz pokrócba, egyik karjába üres szatyor lévén, kérte a lelkemet hogy elvigye.”

Ebből pedig kitetszik, hogy azon Arch angyalnak is lehetnek ideges panaszai, édes néném, amint vannak nékem, hisz ha nem úgyekeznek, nem is hallanék hírt kédről.

(No lássa kéd, mely jótékony állat, mely gyenyerűséges szubsztancia azon por és hamu az emberhez, a lelkes, erektált húsáruhoz arányozva! Mindazáltal: amint kiszámíthatóbb, úgy unalmasabb.)

101. levél

Az üdő, édes néném, az üdő!

Lássa, mint játszódik! Íme, sokára, nehezen, végre elérkezett a vénség – ebből kivéve kédet! –, mégis csalást emlegetünk, azt morogjuk: na né, a porció annyika volt csak, mint egy marok sültgesztenye, azkit drágán mértek az édes szagok gőzébe hajlott, fekete körmű némberek.

(Igaz, a status kedvezőtlen, vagyonunk elkölt, tehát – hogy fokozzuk a rosszat – hiába-valóan, valamicsudás fölényt mímelve, zsebrebugott kézzel, a likas héjakat csergetve fityerészünk, arcunkon link mosoly: hátha megsajnál, s ez úton, végül szívébe fogad münköt is valaki.)